

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Oznámeniu Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Budúcnosť textilného a odevného sektoru v rozšírenej Európskej únii

COM(2003) 649 konečné

(2004/C 302/19)

Dňa 28. októbra 2003 sa Komisia rozhodla poradiť s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom, v súlade s článkom 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, vo veci Oznámenia Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Budúcnosť textilného a odevného sektoru v rozšírenej Európskej únii.

Sekcia pre spoločný trh, výrobu a spotrebu, ktorá bola zodpovedná za prípravu práce Výboru v danej veci, prijala toto stanovisko dňa 4. mája 2004. Spravodajcom bol pán Pezzini a druhým spravodajcom bol pán Nollet.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 410. plenárnom zasadnutí, ktoré sa konalo 30. júna a 1. júla 2004 (zasadnutie zo dňa 1. júla) prijal nasledovné stanovisko počtom 81 hlasov za a jeden hlasujúci bol proti.

1. Úvod

1.1 Skutočnosť, že 2,1 milióna ľudí bude naďalej zamestnaných v európskom textilnom priemysle, je znakom toho, že jeho vitalita pretrvala a má obrovský potenciál. S pristúpením nových členských štátov tento počet vzrástol o viac než 500 000. Vďaka významným inováciám v oblasti procesov aj produktov priemysel naďalej prispieva k európskemu bohatstvu s ročným obratom viac než 200 miliárd EUR, pričom sa do úvahy neberie podružný sektor a silný rast – hlavne v „nekonvenčnom“ sektore (špičkový technický textil⁽¹⁾) – ktorý je teraz zodpovedný za takmer 30 % celkovej výroby, a ktorého výdavky na výskum a vývoj sa blížia 8-10 % obratu.

1.2 Európska únia je najväčším svetovým hráčom v textilnom a odevnom sektore. Náznač, že globalizácia textilný priemysel industrializovaných krajín nevyhnutne odsunie na vedľajšiu kolaj, sa ukázal byť nesprávnym, a definitívne sa tak nestalo v Európe. Európsky kontinent je naďalej najväčším exportérom textilných produktov na svete a druhým najväčším exportérom odevov na globálnom importno-exportnom trhu s hodnotou viac než 350 miliárd EUR v roku 2002 (6 % svetového obchodu).

1.2.1 Stojí za zmienku, že Čína je najväčším globálnym exportérom odevov.

1.3 Európe sa doposiaľ darilo zužitkovať svoje aktíva s ohľadom na kvalitu a organizáciu: malé série, moderný systém, veľmi kreatívna „haute couture“, rýchla odozva na dopyt, rýchle výrobné a dodacie lehoty. Tiež zavádzala inovácie v oblasti procesov a inteligentných materiálov vďaka nanotechnológii a novým vláknam, t.j. technickému textilu, ktorý je vysoko konkurencieschopný a má rastúcu obchodnú hodnotu. Nedávne chemické aplikácie v textile viedli k vytvoreniu nových produktov. Je nutné tu zdôrazniť, že podmienky prístupu na globálny trh sa v sektore veľmi líšia. Zatiaľ čo EÚ aplikuje sadzby cla v priemere vo výške menej než 9 %, veľa iných krajín používa okrem silných necolných bariér sadzby až do výšky 30 %.

(¹) „Technický textil“ sa stále viac a viac používa v nasledovných oblastiach: odevy, agrotechnika, stavebná geotechnika, domáca technika, priemyselná technika, zdravotnícka technika, dopravná technika, environmentálna technika, obalová technika, technika ochranných systémov, športová technika. Pozri Prílohu č. 2.

1.4 V Európe sa dokázal textilný a odevný sektor vysporiadať so sériou radikálnych zmien a dokázal rýchlo využiť výhodu novej technológie pri nachádzaní vhodnej reakcie na odlišné výrobné náklady, pričom rýchlo reagoval na objavenie sa nových globálnych konkurentov. Reakcia európskeho priemyslu bola na jednej strane rozhodným zameraním sa na modernizáciu dosiahnutú prostredníctvom konkurenčnej reštrukturalizácie a asimilácie technológie; a na druhej strane na obsadenie novej trhovej pozície využívaním príležitostí na vytváranie sietí vo výrobe, distribúcii, inovácii a technologickom marketingu.

1.5 V roku 2002 boli hrubé investície približne 9 % hodnoty pridanej v sektore, alebo približne 5 miliárd EUR. Pochopiteľne, takmer 70 % týchto investícií šlo do textilného sektoru, pričom odevný sektor dostal približne 30 %. Obchodná bilancia textilného sektoru je pozitívna, pričom v odevnom sektore boli dovozy vyššie než vývozy. Okrem toho, textilno-odevný sektor, ku ktorému by sa mala pridať aj obuv, je veľmi rozmanitým, zloženým priemyselným odvetvím, s veľmi širokým rozsahom produktov od špičkových syntetických vlákien po spracovanie vlny; od bavlny po priemyselné filtre; od handier po vysokú módu; a od kobercových papúč po obuv navrhovanú tak, aby chránila proti korozívnym chemikáliám.

1.6 Textilný, odevný a obuvnícky priemysel je sústredený do piatich najľudnatejších krajín Európskej únie a ich spoločnosti sú zodpovedné za viac než tri štvrtiny európskej výroby v danom sektore. V týchto krajinách sa tiež sústreďuje pridaná hodnota, pričom doposiaľ je z nich najvýznamnejšie Taliansko, po ktorom nasleduje Spojené kráľovstvo, Francúzsko, Nemecko a v neposlednej miere Španielsko. Z menších krajín je z hľadiska pridanej hodnoty obzvlášť významné Portugalsko, Belgicko a Grécko. Belgicko je obzvlášť aktívne v oblasti technického a inteligentného textilu. Čo sa týka členských štátov, tento sektor je mimoriadne dôležitý v Poľsku, Estónsku a Litve a v kandidátskych krajinách – v Turecku, Rumunsku a Bulharsku.

1.7 Čo sa týka zamestnanosti, jej miera klesala počas posledných rokov v priemere o 2,6 % ročne. Španielsko a Švédsko sú jediné výnimky v tomto trende, s nárastom zamestnanosti (+ 2 %) v sektore v období rokov 1995-2002. Ako dokonalý hráč v globalizácii trhu v sektore sa európsky textilný priemysel reštrukturalizoval a zmodernizoval svoje spoločnosti, pričom tie najprácejšie operácie zabezpečuje prostredníctvom outsourcingu a sústreďuje sa namiesto toho na výrobné procesy, ktoré si vyžadujú viac zručnosti. Úlohu tu zohráva aj využívanie informačnej a komunikačnej technológie, novej technológie a efektívnejších výrobných metód.

1.8 Čo sa týka obchodu, dovozné kvóty zmiznú, keď v roku 2005 prestane platiť dohoda týkajúca sa medzinárodného obchodu s textilom (MFA). To znamená, že všetky zmluvné strany budú musieť veľmi premýšľať o tom, ako by sa dali vytvoriť nové obchodné podmienky pre textilné výrobky, aby sa umožnilo európskemu textilnému priemyslu konkurovať globálne; a zároveň, aby sa zabezpečili spravodlivé podmienky pre najchudobnejšie a obzvlášť zraniteľné krajiny. Je stále viac a viac jasné, že prioritou musí byť zavádzanie barcelonského procesu. Tak sa ustanoví oblasť voľného obchodu medzi Európou a celým južným pobrežím Stredozemného mora, čím sa stane paneurópsko-stredozemná oblasť skutočnosťou.

2. Návrh Komisie

2.1 Oznámenie Komisie sa zameriava na komplexný problém textilného a odevného sektoru v snahe o posilnenie jeho konkurencieschopnosti a dynamiky, pričom na sektor špecificky aplikuje lisabonskú stratégiu.

2.2 Oznámenie navrhuje opatrenia založené na priemyselných a obchodných politikách, s mimoriadnym dôrazom na zamestnanosť, výskum a technologický vývoj, inovácie, odborný výcvik, regionálny rozvoj, trvalo udržateľný rozvoj, podnikovú sociálnu zodpovednosť, zdravie verejnosti, ochranu spotrebiteľa, boj proti falšovaniu, patentové a priemyselné práva a práva duševného vlastníctva, politiku hospodárskej súťaže a štátnu pomoc.

2.3 Komisia naznačuje niektoré oblasti, v ktorých by opatrenia priemyselnej politiky mali byť účinnejšie a efektívnejšie, konkrétne:

- výskum, vývoj a inovácie, nové materiály a inteligentné materiály, nanotechnológia, nové výrobné procesy a čistejšia technológia, zameranie sa na módu a podporu tvorivosti;
- podniková sociálna zodpovednosť: dodržiavanie priemyselných pracovných a environmentálnych noriem, zodpovedné riadenie priemyselných zmien, konzultácie pracovníkov;

- školstvo a vzdelávanie: jednoduchší prístup k financiam pre malé a stredné podniky prostredníctvom modernizovaných postupov, rozširovania informácií, koordinácie činnosti;
- rozvoj potenciálu a kapacity vytvárania sietí;
- program z Doha, pre redukciu a harmonizáciu sadzieb cla a odstránenie necolných bariér v obchode;
- dokončenie euro-stredozemnej oblasti do roku 2005, aby sa zabezpečil voľný pohyb textilných produktov v krajinách s tými istými pravidlami o pôvode a správnymi kooperačnými systémami;
- systémy označovania pre vstup do EÚ: preskúmanie používania označení pre artikly/produkty v súlade s medzinárodnými pracovnými a environmentálnymi normami;
- obchodné preferencie EÚ: zameranie sa na 49 najchudobnejších krajín (MRK – menej rozvinuté krajiny) (¹) a rozšírenie preferenčného statusu na odevné polotovary;
- boj proti podvodu a falšovaniu, posilnenie existujúcich opatrení a prijatie nových opatrení na ochranu priemyselného a duševného vlastníctva, kontroly zamerané na predchádzanie nepoctivých obchodných praktík; posilnenie spoločného colného systému;

- značka pôvodu „Vyrobené v Európe“ za účelom podpory kvalitných európskych výrobkov a ochranu spotrebiteľa;
- štrukturálne fondy: využívanie smerníc a nové smernice, hlavne v rámci finančnej perspektívy na roky 2007-2013.

2.4 Okrem toho oznámenie Komisie naznačuje niektoré smery, ktoré by sa mali preskúmať:

- konanie na úrovni skupín osôb spoločného záujmu;
- konanie na úrovni členského štátu;
- konanie na úrovni Európskej únie;

2.4.1 Navrhuje zriadenie skupiny na vysokej úrovni zloženej zo zástupcov z Komisie, členských štátov a sociálnych partnerov, aby kontrolovala iniciatívy a ich realizáciu na rôznych úrovniach. Oznámenie tiež stanovuje, že sa v období medzi jarou 2005 a koncom roka 2006 budú zostavovať pravidelné správy.

(¹) Existuje 49 menej rozvinutých krajín, z ktorých 40 je africkými, karibskými a tichomorskými krajinami a 9 nimi nie je: Afganistan, Bangladéš, Bután, Kambodža, Laos, Mjamsko, Maledívy, Nepál, Jemen.

3. Hľadisko predstaviteľov textilného sektoru

Výbor si vypočul zástupcov textilného sektoru vo svojej budove v Bruseli dňa 21. januára 2004. Názory vyjadrené v tomto bode zohľadňujú prijaté písomné príspevky a vyhlásenia učené počas verejného vypočutia ⁽¹⁾.

3.1 Prítomní sociálni hráči – zamestnávateľa, zástupcovia odborových zväzov – boli jednomyselní vo výzve k urýchlenému konaniu na zmiernenie extrémne rýchleho dopadu dovozov z celého radu krajín, hlavne z Číny, Indie a Pakistanu, na európske podnikanie v danom sektore.

3.2 Keďže rok 2005 a koniec režimu kvót sa blíži, ako urgentné sa vyžadovali nasledovné opatrenia:

- možnosť využívania nových finančných zdrojov;
- zavedenie špeciálnej intervencie v rámci štrukturálnych fondov;
- investovanie do vzdelávania a tým pádom do ľudských zdrojov;
- povinné označovanie pôvodu výrobkov pre všetky krajiny;
- povinná sledovateľnosť vo všetkých štádiách výroby;
- starostlivosť o zdravie spotrebiteľa prostredníctvom príslušného označovania bezpečných výrobkov;
- reciprocita v sadzbách cla s krajinami, ktoré sa v danom sektore rýchlo rozvíjajú;
- revízia dohôd s tretími krajinami, odstránenie colných koncesíí pre krajiny, ktoré porušujú pravidlá obchodovania, sociálne normy a trvale udržateľný rozvoj alebo výrobu jadrových zbraní;
- revízia organizácie európskych cieľ s cieľom zjednodušiť ich, a zabezpečiť špecifickejšie kontroly na zredukovanie podvodu, teraz na neutrálne úrovni;

⁽¹⁾ Verejného vypočutia sa zúčastnila pani Concepció Ferrer i Casals, členka Európskeho parlamentu a predsedkyňa Fóra pre textil, odevy a kožu. Európska komisia bola zastúpená pánom Luisom Filipom Girãom, vedúcim jednotky v DG ENTR, a pánom Ghazim Benom Ahmedom z DG TRADE. Medzi zúčastnenými 60 ľuďmi boli Taliani, Nemci, Francúzi, Turci, Litovčania a Belgičania.

- silné finančné angažovanie sa vo výskume a inováciách a pomoc podnikom, hlavne malým a stredným podnikom, aby mohli diverzifikovať výrobu a zahrnúť do nej technický a inteligentný textil.

3.3 Taliansky textilný a odevný sektor, ktorý je jedným z najzraniteľnejších v Európskej únii, predložil spoločný dokument odsúhlasený všetkými producentmi krajiny, veľkými a malými, a zástupcami odborových zväzov, ktorý zdôrazňuje celý rad priorít a odporúčaní, aby viedli k praktickým, účinným a včasným opatreniam. Podľa uvedeného dokumentu nečinnosť v tomto okamihu by mohla v Európe vyvolať vysoké sociálne a hospodárske náklady.

3.3.1 Hlavnými bodmi boli nasledovné body:

3.3.2 Výrobky Spoločenstva majú udelené 0 % sadzby len v 22 krajinách, pričom na iných trhoch podliehajú priemernej sadzbe, ktorá sa pohybuje od 15 do 60 %. Okrem toho, často narážajú na nadbytok necolných bariér. Hlavne od roku 2005 už textilný a odevný sektor nebude schopný znášať privilégia, ktoré boli momentálne udelené najväčším konkurentom EÚ (Čína, India, Pakistan a Indonézia). V každom prípade by mali byť takéto privilégia obmedzené na najmenej rozvinuté krajiny a na krajiny s malou produkciou, ktoré sa samy dostanú do extrémne zraniteľnej pozície.

3.3.3 Dúfame, že označovaním sa predíde všeobecne používanému „Vyrobené v EÚ“ a bude sa používať presnejšia formulácia „Vyrobené v Taliansku – EÚ“, „Vyrobené vo Francúzsku – EÚ“, atď. Viac než 60 % výrobkov na trhu už je dobrovoľne označených údajom o pôvode. Ak bude znenie povinné, mali by nasledovať kontroly a pokuty: v súčasnosti umožnený široký manévrovací priestor otvára stavidlá pre falšovanie a podvod, čo európsky priemysel poškodzuje dvojnásobne. Okrem toho, európski kupujúci sú v nevýhode v porovnaní s ich americkými, japonskými, čínskymi alebo austrálskymi protistranami. Neexistuje žiaden dôvod, prečo by nemali mať tie isté informácie ako ostatní, prostredníctvom povinného označovania. Keby si boli európski spotrebiteľia vedomí pôvodu výrobku, mohli by sa účinne posudzovať nielen cenu, ale aj pomer cena/kvalita podľa svojich požiadaviek.

3.3.4 Prepojenie medzi textilom a zdravím bolo demonštrované opakovaně. Množstvo kožných problémov vyvolalo používanie textilných výrobkov s nízkou kvalitou. To je ďalší dôvod pre umožnenie spotrebiteľom vybrať si oblasť pôvodu výrobkov.

3.3.5 Nezákonné dovozy odevov dosiahli alarmujúcu úroveň a na medzinárodných trhoch sa šíria falošné označenia „Vyrobené v...“. Žiadajú sa tu prísnejšie kontroly a tvrdšie pokuty.

3.3.6 Vývoj nových materiálov, výrobných procesov a čistých technológií pri podpore trvalo udržateľného rozvoja má pre sektor mimoriadnu dôležitosť.

3.3.7 Federácie zamestnávateľov a odborových zväzov zdôraznili, že vždy dodržiavali základné princípy „Kódexu riadenia“ pre textilný a odevný sektor, ktorý bol vlastne priamo začlenený do národných kolektívnych pracovných zmlúv členských štátov. Komisia následne žiada o zavedenie sociálneho rozmeru do oblasti medzinárodných dohôd.

3.3.8 Sociálny dumping (výroba výrobkov za súčasného stláčania mzdových nákladov v neprospech práv pracovníkov, využívanie detskej a vynútenej pracovnej sily) je morálne odporný, ale nedá sa priamo zastaviť uvalením antidumpingových sadzieb. Industrializované krajiny, hlavne Európy, by preto mali bojovať proti dumpingu omnoho energetickejšie prostredníctvom prísnejších klauzúl, a čo je dôležitejšie, prostredníctvom všeobecnej schémy preferencií (GSP ⁽¹⁾). Ekologický dumping tiež znižuje výrobné náklady na úkor životného prostredia.

3.3.9 Medzinárodné inštitúcie s podporou industrializovaných krajín by mali začať ciele projekty s cieľom rozširovania know-how plynúceho z princípu trvalo udržateľného rozvoja medzi rozvíjajúce sa krajiny, čo Spoločenstvo aj vskutku robí v prípade nových členských štátov.

3.3.10 Používanie označení potvrdzujúcich, že vstup výrobku do EÚ podlieha dodržiavaniu medzinárodných environmentálnych noriem, by mohlo byť pri dosahovaní tohto cieľa nápomocné.

3.3.11 Cieľom, ktorý je nutné presadzovať, je ochrana životného prostredia a zabezpečovanie realistických podmienok prevádzky a hospodárskej súťaže pre európske podniky, a to prostredníctvom radikálnej revízie obsahov dohôd.

4. Poznámky EHSV

4.1 EHSV úzko sledoval snahy Komisie, hlavne počas niekoľkých posledných rokov, o obnovu textilného a odevného priemyslu ako kľúčovej oblasti záujmu Spoločenstva. Konštatuje hlavne, že prezentácia najlepšej praxe v rôznych oblastiach inovácie a marketingu poskytla látku na premýšľanie množstvu ľudí, ktorí sa zúčastnili konferencií nedávno organizovaných rôznymi generálnymi riaditeľstvami v Bruseli ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV č. CESE 313/2004 (REX/141).

⁽²⁾ Konferencia konaná dňa 15. októbra 2002 „Európske podnikanie v odevníctve sa stáva špičkovým“, Borschette - Brusel. Konferencia konaná dňa 20. marca 2003 „Budúcnosť textilného a odevného priemyslu v rozšírenej Európe“. Konferencia konaná dňa 5.-6. mája 2003 „Budúcnosť textilu a odevov po roku 2005“, Charlemagne - Brusel.

4.2 Bohužiaľ, dopad týchto podnetných iniciatív na miestnej úrovni nespĺnil očakávania. To nás viedlo znova k premýšľaniu o tom, ako môžeme využiť vedomosti a informácie a rozšíriť ich širšie všetkým skupinám osôb so spoločnými záujmami.

4.2.1 Úzke angažovanie sa profesionálnych asociácií zamestnávateľov a pracovníkov na všetkých úrovniach musí ísť ruka v ruku a musí sa použiť ako rámec pre celý inovačný proces.

4.2.2 Len odskúšaná a otestovaná politika spolupráce medzi sociálnymi partnermi, vrátane skúseností bilaterálnych agentúr ⁽³⁾ a spoločná snaha o podporu rastu v danom sektore nám umožní čeliť výzve globalizácie, ktorá najmä v tomto sektore, „...predstavuje skutočné problémy...“, ako nedávno správne povedal komisár Lamy.

4.3 Rada priemyslu zo dňa 27. novembra 2003 opísala priemyselnú konkurencieschopnosť ako jednu z kľúčových oblastí, kde Európska únia a členské štáty hrajú aktívnu úlohu, aby dosiahli ciele stanovené lisabonskou stratégiou (OJ C 317 zo dňa 30.12.2003, s. 2). Textilný sektor je v súčasnosti nepochybne najviac vystavený deindustrializácii vyvolanej novými aspektmi svetového obchodu.

4.3.1 Hlavne z týchto dôvodov čelí textilný sektor trvalému procesu reštrukturalizácie a modernizácie, ktorý je spojený so značným spomalením hospodárskej činnosti, výroby a zamestnanosti. Ide však o strategický sektor, ktorý naďalej poskytuje zamestnanie, najmä ženám. Vo vyššie uvedenom závere Rada – vedomá si hodnoty sektoru – vyzýva Komisiu, aby podala znova do júla 2004 správu o iniciatívach, ktoré by mohli mať formu akčného plánu na podporu textilného sektora.

4.4 Výbor verí, že Komisia by sa mala, čiastočne vo svetle bodov vytvorených v jej oznámení, urýchlene čerstvo pozrieť na nasledovné body:

4.4.1 Obnovenie rokovaní o agende rozvoja v Doha, posilňujúcich jej vlastný dokument (COM(2003) 734 konečný zo dňa 26. novembra 2003) v odozve na celý rad jasných signálov z kruhov pracovníkov, zamestnávateľov a spotrebiteľov ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Bilaterálne agentúry sa skladajú zo zástupcov malých podnikov a pracovníkov, ktoré na princípe reciprocity poskytujú financie na podporné, opakovacie a inovačné kurzy pre zamestnancov a majiteľov mikro a malých podnikov.

⁽⁴⁾ Porovnaj audienciu zo dňa 21. januára 2004 a závery v bode 13.

4.4.2 Úloha cieľ v integrovanom riadení vonkajších hraníc ⁽¹⁾, prijímajúc úvahy a iné návrhy uvedené v stanovisku Výboru.

4.4.3 Pravidlá pôvodu v preferenčných obchodných dohodách (COM(2003) 787 konečné), aby sa stabilizovala úroveň budúcich sadzieb vytvorených novými kolami viacstranných rokovanií, dohodami o voľnom obchode a podporou trvalo udržateľného rozvoja. Okrem toho, ako sa opakovane argumentuje v súčasnom stanovisku, „postupy riadenia a kontrolné a bezpečnostné mechanizmy [...] sa tiež musia vytvoriť, aby sa zabezpečilo, že preferenčné dohody sa používajú správne a aby sa ochránila podnikateľská komunita a finančné záujmy, ktoré sú v hre, pred porušovaním systému“ ⁽²⁾.

4.4.4 Podmienky partnerstva s Čínou ⁽³⁾, v rámci ktorého boli vyčlenené niektoré zdroje Spoločenstva na rastúcu hospodársku súťaž medzi Čínou a EÚ (program školenia manažérov na nižšej úrovni, rozvoj odborného výcviku, pod titulom B7-3).

4.4.5 Zavedenie adekvátne zdrojmi vybaveného programu Spoločenstva na podporu výskumu, inovácií (nielen technologických) a odborný výcvik v danom sektore (kapacita malých zamestnávateľov a pracovnej sily hlavne pri prispôbovaní sa novým medzinárodným úpravám a požiadavkám spotrebiteľov). Tento princíp bol jasne uvedený Európskym parlamentom v jeho uznesení o budúcnosti textilného a odevného sektora prijatom vo februári 2004.

4.4.6 Opatrenia na ochranu spotrebiteľa. Spotrebiteľa sú si stále viac a viac vedomí potenciálnych zdravotných účinkov určitých produktov, ktoré sú často v kontakte s pokožkou, v neposlednom rade v spojení s kontaktnými alergiami alebo inými kožnými problémami ⁽⁴⁾. Vo svetle udalostí v európskej legislatíve týkajúcej sa transparentnosti v potravinárskom sektore, by sa mala zaviesť podobná legislatíva pre povinné označovanie, aby sa spotrebiteľa informovali o pôvode použitého materiálu a mieste, kde sa hotový výrobok vyrobil.

4.5 Zavedenie povinnej značky „Vyrobené v ...“ by mohlo pomôcť zvýšiť dôveru spotrebiteľov, že keď kupujú odev, zaplatia cenu, ktorá zodpovedá normám výroby a štýlu používaného v krajine pôvodu - krajina pôvodu musí byť krajinou, kde sa odev dokončil v porovnaní s krajinou, kde sa vyrobil – ale návrh komisie „Vyrobené v Európe“ je nepresvedčivý. Spoločné európske označenie by bolo slepé voči konkrétnym a vynikajúcim kvalitám produktov jednotlivých krajín – „zjednotená rôznorodosť“.

⁽¹⁾ COM(2003) 452 konečné zo dňa 24.4. 2003.

⁽²⁾ COM(2003) 734 konečné zo dňa 26.11.2003.

⁽³⁾ COM(2003) 533 konečné zo dňa 10.09.2002.

⁽⁴⁾ Najčastejšie sa používa približne 1 000 chemických látok spomedzi 5 000 látok dostupných v textilnom sektore. Okrem toho, existuje nešpecifikované množstvo rôznych kombinácií niekoľkých látok, pričom niektoré z nich sú toxické, ktoré sa používajú na farbenie a inú úpravu látky. V EÚ sa toxické látky pred použitím vyberú, zamietnu alebo upravujú v súlade s environmentálnou a zdravotníckou legislatívou. Náklady znášajú európske podniky.

4.5.1 Čo sa týka alternatív stanovených v návrhu Komisie o označeniach pôvodu, Výbor urguje voľenie povinného označovania aj dovážaných produktov, aj produktov vyrobených na spoločnom trhu, keď sa ponúkajú na trhu v rámci Európskej únie. Jedným z efektov uvedeného by bolo zjednodušenie usmerňovania spotrebiteľov smerom k „etickým“ produktom, pokiaľ ide o ich skutočnú kvalitu a dodržiavanie práv pracovníkov vo výrobnom procese.

4.6 Kultúra podnikovej sociálnej zodpovednosti by sa mala konsolidovať ako európsky model, ale tiež sa musí rozšíriť na rozvíjajúce sa krajiny, a to prostredníctvom špecifických nástrojov, ktoré by sa dali skontrolovať na úrovni spotrebiteľa, a ktorých aspekty súvisiace s obchodom by boli preto významné ⁽⁵⁾.

4.7 Platná environmentálna legislatíva a legislatíva o bezpečnosti na pracovisku by mala byť viac zviditeľnená spotrebiteľom, aby sa posilnila konkurenčná výhoda.

4.7.1 Jasný postoj Únie k trvalo udržateľnému rozvoju a následne k dodržiavaniu časového harmonogramu Kjótskeho protokolu môže byť úspešný a môže sa mu dostať súhlasu európskeho výrobného sektora, za predpokladu, že je sprevádzaný potvrdením snáh, ktoré so sebou nesú tieto záväzky. Ak sa nebude brať do úvahy nečestná konkurencia alebo sa neučinia kroky na jej zabránenie, nič sa neurobí pre umožnenie rozširovania kultúry pokroku medzi európskymi zamestnávateľmi a pracujúcimi. Okrem toho, mohlo by to urýchliť deindustrializáciu v Európe, čo by mohlo priniesť prospech niektorým nadnárodným spoločnostiam ⁽⁶⁾, ktoré sa môžu uchýliť k výrobe v krajinách s nižším uvedomovaním si tohto princípu, symbolu „sociálneho trhového hospodárstva“.

4.7.2 Snahy Komisie zredukovať spotrebu energie, sčasti prostredníctvom všeobecného zavedenia požiadaviek ekologického projektovania pre produkty využívajúce energiu ⁽⁷⁾, môžu časom dosiahnuť ich cieľ, ak európske priemyselné odvetvia – hlavne textilný a odevný priemysel – budú pre výrobu mať stále trh a následne strojové vybavenie. V opačnom prípade by sa mohol návrh dobre rozšíriť na niektoré údajne rozvíjajúce sa krajiny, aby mohli zvýšiť spotrebu energie závodu využívaného na výrobu ich výrobkov.

⁽⁵⁾ Porovnaj COM(2004) 101 zo dňa 10.02.2004 – Oznámenie komisie o budovaní našej spoločnej budúcnosti, oddiel C: EÚ ako globálny partner.

⁽⁶⁾ Porovnaj Eurostat: HDP vo svete. Zo svetového HDP, ktorý v roku 2002 činil 4 000 miliárd EUR, viac než 55 % bolo v rukách približne 45 000 nadnárodných spoločností.

⁽⁷⁾ Návrh smernice, COM(2003) 453 konečný zo dňa 1.8.2003.

4.8 Výbor urguje, aby sa aj na európskej úrovni stála pozornosť zameriavala na mikro a malé podniky, ktoré sú v tomto sektore veľmi bežné. Mimoriadna pozornosť by sa mala venovať súčasnému finančnému systému, ktorý má sklon favorizovať veľké podniky. Výbor tiež uznáva prácu Komisie na zvýraznenie problémov mikro a malých podnikov a na kultivovanie podnikania v európskej kultúre (¹).

4.9 Výbor volá po znížení počtu krajín, ktoré získavajú prospech zo všeobecného systému preferencií (GSP), ako bolo uvedené skôr. V spojitosti s týmto sa Výbor domnieva, že sadzby cla, ktoré EÚ v súčasnosti uplatňuje – ktoré sú medzi najnižšími vo svete – by sa nemali ďalej znižovať, pokiaľ sa clá z celého radu krajín s veľmi konkurencieschopnými textilnými odevnými vývozmi nedostanú nižšie na porovnateľnú úroveň. Vo svojom uznesení k budúcnosti textilného a odevného sektoru v Európskej únii zo dňa 29. januára 2004, Európsky parlament tiež odporúča prijať kritérium reciprocity, alebo „prístupu na trhy na svetovej úrovni, ktorý je porovnateľný s dovoznými podmienkami, ktorú bude EÚ uplatňovať s účinnosťou od roku 2005“. Výbor je za liberalizáciu trhu, ale je proti jednostrannej liberalizácii. Iné krajiny by mali byť tiež pripravené otvoriť svoje trhy pre výrobcov textilu a odevov z EÚ.

4.9.1 Colné kontroly na vonkajších hraniciach musia byť zvýšené, aby sa prekonali vážne problémy plagiátorstva a falšovania. Musia byť skombinované do skutočných spoločných európskych colných služieb, so špecifickými podpornými opatreniami pre nové členské štáty.

4.9.2 Výbor zdieľa vážne obavy o tie kategórie, ktoré sú dotknuté podvodom, a má za to, že by sa mali prijať všetky možné opatrenia za účelom jeho zredukovania. Colné služby opakovane poukázali na to, že majú nedostatočný personál na kontrolu tovaru v tranzite, najmä v prístavoch. Napríklad, denne do prístavu v Naples príde priemerne 1 000 kontajnerov, pričom tento prístav má na kontrolu len troch zamestnancov: v priemere menej než 1 % sa otvorí (len otvorí, neskontroluje).

4.9.3 Vzhľadom na tento stav záležitostí, zhoršovaný plánovaným podvodom vykonávaným kriminálnymi skupinami, ktoré majú vplyv na podnikanie vo väčšine európskych prístavov, jedným možným prístupom by mohlo byť sústredenie konkrétnych produktov v špecificky vybavených prístavoch, kde by boli zastúpené dotknuté kategórie a kde by sa vykonávali prísnejšie kontroly colnými službami.

4.9.4 Bod 11 uznesenia Európskeho parlamentu s touto líniou v podstate súhlasí a žiada Komisiu, aby podporila výrobcov a pomáhala im pri zriaďovaní sfalšovaných alebo pirátskych produktov a pri ich odstraňovaní z trhu.

(¹) Porovnaj, okrem iného, nasledovné dokumenty: COM(2001) 98 konečný zo dňa 1.3.2001; COM(2001) 366 konečný zo dňa 18.7.2001; COM(2003) 21 konečný zo dňa 21.1.2003; COM(2002) 345 konečný zo dňa 1.7.2002; COM(2001) 122 konečný zo dňa 7.3.2001; COM(2002) 68 konečný zo dňa 6.2.2002; a COM(2003) 27 konečný zo dňa 21.1.2003.

4.9.5 Ďalším riešením by mohlo byť rozdelenie kontajnerov, v zapečatenom stave, medzi oblasti miesta konečného určenia. Tak by sa dramaticky zredukoval počet kontajnerov, ktoré je potrebné skontrolovať v prístavoch a umožnilo by sa vykonanie dôkladnejších kontrol.

4.10 Krajiny, z ktorých tovar pochádza, sa tiež musia požiadať, aby zlepšili kontroly. Krajiny, ktoré sa mlčky prizerajú na podvod prevádzkovaním neúčinných kontrolných mechanizmov, by mali byť postihnuté dočasným stiahnutím výhodných exportných podmienok. Samotný GSP, ktorý sa široko používa v textilnom a odevnom sektore, stojí 2,2 miliardy EUR ročne prostredníctvom straty colných príjmov. Na druhej strane, účastnícke krajiny dostávajú ročnú podporu v tej istej výške. Ak sa EÚ dostane výhod takejto veľkosti, bude mať nárok na stanovenie podmienok pre prijímanie týchto výhod.

4.10.1 Výbor si je dobre vedomý toho, že skutočné hranice EÚ sa nevyhnutne nemusia zhodovať s fyzickými hranicami členských štátov: stále viac a viac ležia na území krajín, z ktorých dovozy pochádzajú. EHSV už vyjadril svoje názory na túto otázku.

4.11 Súčasné pravidlá pôvodu sú príliš zložité a ťažko sa uplatňujú; ľahko sa dajú nesprávne pochopiť a vyžadujú si hlboké znalosti viacerých právnych textov. Teraz predstavujú prekážku v obchode a silné nabádanie na podvod. Prijímajúce krajiny často slúžia ako kanály pre produkty krajín, ktoré nie sú príjemcami.

4.12 S ohľadom na výhody, ktoré sa majú udeľovať rozvíjajúcim sa krajinám, Výbor vyzýva Komisiu – hlavne generálne riaditeľstvo pre obchod – aby definovala jasné normy, najmä pre ochranu práv pracovnej sily, ochranu životného prostredia, potlačanie pašovania drog, dodržiavanie základných ľudských práv, trvalo udržateľný rozvoj a iné dôležité aspekty týkajúce sa ochrany spotrebiteľa a starostlivosti o zvieratá.

4.13 Keď sa pozrieme na spoločný colný sadzobník (SCS), Výbor konštatuje, že nedávne nariadenie č. 1789/2003, ktorým sa mení nariadenie č. 2658/87, a ktoré nadobudlo účinnosť dňa 1. januára 2004, je tiež výsledkom série kompromisov nad úrovňou SCS. Tieto kompromisy sťažujú a komplikujú realizáciu a následne umožňujú podvod a únik. Titulok „Artikle odevov a odevných doplnkov“ označený kódmi 61, 62 a 63 zahŕňa 466 položiek; z nich 398 láka sadzba 12 %, pričom ostatných 68 má sadzby v rozsahu od úplného oslobodenia do 2 %, 4 %, 5,3 %, 6,2 %, 6,3 %, 6,5 %, 6,9 %, 7,2 %, 7,5 %, 7,6 %, 7,7 %, 8 %, 8,9 %, 10 % a 10,5 %. Ostatné kódy: 64 (Obuv, gamaše a podobné), 65 (Pokrývky hlavy a ich časti), 66 (Dáždniky) a 67 (perie a umelé kvety) majú sadzbu vo výške 1,7 %, 2,2 %, 2,7 %, 4,7 %, 5 %, 5,2 %, 7 % a 8 %.

4.13.1 Existuje viac než 20 úrovní sadzby pre celkovo 1 516 titulov pokrytých kódmi 50 až 67 kombinovanej nomenklatúry (KN). To, že máme taký veľký počet veľmi podobných sadzieb, spôsobuje len problémy, a demonštruje slabosť systému, ktorý by mohol byť racionálnejší a menej náchylný na tlak z centier hospodárskeho záujmu, ktoré zatiaľ čo maximalizujú svoje zisky, nespôsobujú nič iné, len ťažkosti množstvu podnikov. Výbor má za to, že stanovenie obmedzeného počtu sadzieb – najviac tri alebo štyri – by mohlo výrazne znížiť podvod a náramne zjednodušiť systém.

4.14 Výbor prisudzuje mimoriadnu dôležitosť podpore dodržiavania základných pracovných noriem a čestnému obchodu, ochrane životného prostredia a boju proti pašovaniu drog. Hoci je pravda, že súčasný GSP znížil úrovne SCS o 40 %, čím umožnil rozvíjajúcim sa krajinám exportovať ich textilné, odevné a obuvnícke produkty do krajín EÚ so sadzbou nižšou než 5 % za predpokladu, že sa zaviazu dodržiavať sociálne a environmentálne doložky, napriek tomu sa ukázal byť neúspešným ako morálna kampaň. Ani špeciálny stimulačný režim, ktorého zámerom bolo bojovať proti pašovaniu drog, z ktorého získavalo prospech 12 krajín, nemal žiaden dopad s ohľadom na zníženie obchodu s drogami. Na druhej strane, mnoho malých európskych podnikov muselo skrachovať v dôsledku neudržateľnej konkurencie; ide o dôsledok celkových výrobných nákladov, ktoré nie sú porovnateľné s výrobnými nákladmi uloženými progresívnym nariadením orientovaným na trvalo udržateľný rozvoj ⁽¹⁾.

4.15 EHSV verí, že snahy Rady, Komisie a Európskeho parlamentu by sa mali vybičovať, aby sa z GSP vylúčili tie krajiny, ktoré potrebujú vyvážiť svoje textilné, odevné a obuvnícke produkty do EÚ, ale nerespektujú základné práva, ktoré zakotvila ILO ⁽²⁾ (Medzinárodná organizácia práce) ⁽³⁾.

4.16 EHSV je presvedčený, že HDP na obyvateľa nemôže byť jediným kritériom pre rozhodovanie sa, či majú krajiny nárok na redukcie podľa GSP v textilnom sektore. Tiež zdieľa obavy vyjadrené v množstve kvartálov, že neprimeraná časť výhod plynie v súčasnosti pre tie krajiny, ktoré ich najmenej potrebujú. Aby sa zabezpečilo, že pomoc GSP sa sústreďí len na krajiny s najväčšou potrebou, Výbor odporúča, aby boli zo systému vylúčené nasledovné kategórie krajín:

— krajiny, ktoré sú členmi OPEC ⁽⁴⁾;

— krajiny, ktoré nie sú definované OSN ako „rozvíjajúce sa krajiny“;

⁽¹⁾ Porovnaj (REX/141), bod 6.6.2, 6.6.2.1, 6.6.2.2 a 6.6.2.3.

⁽²⁾ C29 – konvencia o nútenej práci; C87 – konvencia o slobode združovania sa a ochrana práva organizovať sa; C98 – konvencia o organizovaní sa a kolektívnom vyjednávaní; C100 – konvencia o rovnoprávnom odmeňovaní; C105 – konvencia o zákaze nútenej práce; C111 – konvencia o diskriminácii (v zamestnaní a povolani); C138 – konvencia o minimálnom veku; C182 – konvencia o najhorších formách detskej práce.

⁽³⁾ Porovnaj REX/141 (GSP), bod 6.6.2.3

⁽⁴⁾ Venezuela, Alžírsko, Nigéria, Líbya, Saudská Arábia, Spojené arabské emiráty, Katar, Kuvajt, Irak, Irán, Indonézia.

— krajiny, ktoré majú jadrový zbrojný program;

— krajiny, ktoré fungujú ako daňové raje;

— krajiny, ktoré majú bilaterálne alebo regionálne dohody s EÚ ⁽⁵⁾;

— krajiny, ktoré nedodržiavajú základné práva, ktoré zakotvila ILO ⁽⁶⁾.

4.17 Technologické póly a inovačné centrá – široko rozšírené po EÚ – musia pomáhať zlepšovať vytváranie sietí a rozširovanie skúseností s podnikateľmi v priemysle, univerzitách a organizáciách občianskej spoločnosti.

4.18 Technický, špičkový textil a technická obuv stále viac a viac získava trhovú podiel v Európe aj globálne. Vďaka svojim solídny praktickým skúsenostiam môžu malé a stredné európske spoločnosti hrať teraz aj v budúcnosti dôležitú úlohu pri výrobe odevov, ktoré využívajú nové chemické procesy a vyvíjajú novú technológiu.

4.19 EHSV cíti, že existuje potreba otestovať riadené činnosti medzi Komisiou a členskými štátmi, aby sa financovali a podporovali rôzne rozvinuté služby, ktoré môžu zlepšiť podnikateľský výkon, tak aby sa podporil súlad medzi ponukou a dopytom po inovačných odevoch.

4.19.1 Európsky sociálny program (ESF) a 6. rámcový výskumno-vývojový program by sa mali využiť na zlepšenie a rozvoj vzdelávacích zariadení pre nový typ odborníka so špecifickými technicko-prevádzkovými schopnosťami, ktorý dokáže konať – pri postupovaní podľa vhodného plánu hry – ako hnacia sila inovácie pre malé a stredné podniky. Osobitná pozornosť musí byť venovaná tým krajinám EÚ, v ktorých má textilný a odevný priemysel strategický význam.

4.19.2 Medzi odborné profily vyžadované na pomoc podnikom zdokonaľiť a rozšíriť výrobu technického textilu a obuvi patria: analytici technologického auditu, sprostredkovatelia plánu reštrukturalizácie a ľudia so zručnosťami v hľadaní obchodných príležitostí.

4.19.3 EHSV je presvedčený, že využívaním existujúcich miestnych príležitostí – technologických pólov, univerzít, štruktúrovaných dialógov medzi zamestnávateľmi, pracovníkmi a miestnymi orgánmi – podniky a hlavne malé a stredné podniky by mohli ťažiť zo spolupráce s týmito novými typmi zručných odborníkov, aby prešli na vyššiu úroveň konkurencieschopnej technológie ⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ (Všeobecný systém preferencií), bod 6.6.1.2.

⁽⁶⁾ Tamtiež

⁽⁷⁾ Malé podniky by často rady prešli z výroby odevov vyrábaných z tradičných produktov na nové odevy vyrábané z technického a inteligentného textilu, ale nemajú potrebné informácie o technických a komerčných procesoch.

4.20 Výbor, ako aj Komisia a Európsky parlament, si je tiež vedomý toho, že malé firmy (s menej než 50 zamestnancami) sú zodpovedné za približne 70 % textilného, odevného a obuvníckeho priemyslu EÚ; zhruba 20 % firiem má 50 až 249 zamestnancov a zostávajúcich 10 % zamestnáva 250 zamestnancov alebo viac. Sektor má vyššiu koncentráciu pracovníčok než iné priemyselné odvetvia. Snahy na podporu inovácie a technologického zdokonaľovania sú jasne narušované vysokým stupňom fragmentácie spoločnosti v Európe.

4.21 EHSV, ktorého zástupcovia majú priamy vzťah s organizáciami občianskej spoločnosti, pri niekoľkých príležitostiach odsudzuje neustále podvodné operácie zahŕňajúce široký rozsah tovaru cez hranice spoločenstva. Medzi najkrikľavejšie príklady podvodu patrí:

- prehlásenia nekonzistentné s výrobkami, ktoré boli prečlené⁽¹⁾;
- tovar bez osvedčenia zhody, ktorý je často nebezpečný pre spotrebiteľov;
- vyrobený tovar, ktorý nevyhovuje právam duševného vlastníctva;
- tovar podliehajúci triangulácii medzi rôznymi štátmi⁽²⁾;
- tovar, ktorý nespĺňa pravidlá pôvodu⁽³⁾,
- napodobeniny alebo pirátsky tovar.

4.21.1 Nedávno bolo vykonaných niekoľko štatistických prieskumov o tomto jave. EHSV víta skutočnosť, že Európska únia nakoniec prijala nariadenie, ktoré stanovuje, že sfalšovaný tovar colnice spália a zničia⁽⁴⁾.

4.21.2 Výbor však cíti, že úspech v tejto oblasti zostáva obmedzený.

4.21.3 Vskutku, riaditelia colných agentúr sa sťažujú na nedostatky regulácie Spoločenstva (ktorá by mala kompenzovať fragmentovanú národnú legislatívu), a nedostatok zamestnancov a zdrojov na zaoberanie sa takým obrovským, aktívnym trhom.

⁽¹⁾ Percentuálna sadzba cla závisí na type dovážaného produktu. Často sú deklarované ako rôzne produkty, s nižšími sadzbami, než tie, ktoré sa skutočne dovážajú.

⁽²⁾ Zelená kniha o budúcnosti pravidiel pôvodu v preferenčných obchodných dohodách, COM(2003) 787 konečné, bod 1.2.2.

⁽³⁾ Tamtiež.

⁽⁴⁾ Nariadenie (EC) 1383/2003 zo dňa 22.07.03. Nadobúda účinnosť dňa 1.7.2004.

4.21.4 V prvej polovici roka 2003, európske colnice⁽⁵⁾ zachytili viac než 50 miliónov napodobenín alebo pirátskych produktov. Podvody sa v období rokov 2000 až 2002 v odevnom sektore zdvojnásobili a strojnásobili sa v sektore parfumov a kozmetiky⁽⁶⁾. To je však len špička ľadovca, v porovnaní s tým, čo prešlo cez sieť.

4.21.5 Čo sa týka pôvodu týchto produktov, 66 % pochádza z Ázie, najmä Číny a Thajska. Podľa komisára Bolkesteina sa falšovanie už nevzťahuje len na luxusný tovar: všetky produkty každodennej spotreby sú teraz potenciálne cieľom falšovania a pirátstva s výsledkom, že malé a stredné podniky sa stále častejšie stávajú obeťami falšovateľov⁽⁷⁾.

4.21.6 Jasný rozsah javu kladie narastajúci tlak na európske firmy, často nútiac malé firmy, aby prestali obchodovať, čo im znemožňuje zostať na trhu.

5. Špecifické poznámky

5.1 Od roku 1971 Európske spoločenstvo – prvotne prostredníctvom GATT a potom WTO (Organizácia svetového obchodu) – udelilo významné zníženia k spoločnému colnému sadzovníku (SCS) rozvíjajúcim sa krajinám.

5.1.1 Produkty klasifikované ako necitlivé sú vyňaté z cla pri exporte rozvíjajúcimi sa krajinami do spoločenstva.

5.1.2 Produkty klasifikované ako citlivé – medzi ktoré patrí textil, odevy a obuv – ťažia z 20 % zníženia (všeobecný režim), ktoré vzrastá na 40 % pri špeciálnych režimoch⁽⁸⁾.

5.1.3 V roku 2003 Organizácia spojených národov uznávala 116 rozvíjajúcich sa krajín. V praxi však EÚ udeľovala výhody až 174 krajinám⁽⁹⁾.

5.1.4 Ázia je zďaleka hlavným príjemcom preferenčných podmienok, ktoré sú zodpovedné za takmer 70 % sumy v roku 2002. Samotná Čína je zodpovedná za približne 25 %.

⁽⁵⁾ IP 03/1589 zo dňa 24.11.2003.

⁽⁶⁾ Tamtiež.

⁽⁷⁾ Tamtiež.

⁽⁸⁾ Špeciálny režim na ochranu práv pracovníkov; špeciálny režim na ochranu životného prostredia; špeciálny režim na boj proti výrobe a pašovaniu drog.

⁽⁹⁾ Príloha č. I k nariadeniu č. 2501/2001.

5.1.5 Priemerná sadzba EÚ pre sektor TOO (textil, odevy, obuv) uplatňovaná pre vyššie uvedené krajiny je 4,8 %. Sadzba uvalená USA je 8,9 %, Japonskom 6,6 % a Kanadou 12 %. Sadzba uvalená Čínou je 20 %, Thajskom 29 %, Indiou 35 %, a Indonéziou 40 %⁽¹⁾.

5.2 Euro-stredoziemní výrobcovia TOO pokračujú v boji proti prekážkam pri vstupe na ázijský trh. Aby sa zabránilo obchodu, tieto trhy si vytvorili necolné bariéry, ktoré predstavujú vážny problém pre európsky priemysel ako celok⁽²⁾.

5.3 Vo výrobnom priemysle EÚ ako celku textilom pridaná hodnota je zodpovedná za približne 2,5 %⁽³⁾. Niektoré krajiny však majú relatívne vyššie úrovne: Luxembursko 8,7 %; Portugalsko 6,3 %; Grécko 5,1 %; Taliansko 4,6 %; Belgicko 4,3 %⁽⁴⁾. V nových členských štátoch EÚ je textilný a odevný priemysel ešte významnejší. Litva 16,1 %⁽⁵⁾, Estónsko 10,5 %⁽⁶⁾ atď.

6. Závery

6.1 Mnoho európskych podnikateľov v danom sektore cíti, situácia je nespravodlivá a kárna. Často sú nútení prestať obchodovať, keďže často čelia konkurenčnej klíme, ktorá by sa nezdaľa byť ani čestnou, ani spojenou na podnikateľskú schopnosť alebo rešpektovanie ľudských práv na pracovisku. Podnikatelia, pracovníci a politickí riadiaci pracovníci v EÚ na rôznych úrovniach potrebujú mať zdieľanú, spoločnú predstavu pre strednodobý a dlhodobý výhľad budúcnosti konkurencieschopného, rozvinutého európskeho odevného a textilného sektora.

6.1.1 Rešpektovanie základných pracovných práv, ktoré vyjadrujú základné normy ILO, musí byť súčasne posilnené špecifickou kontrolou ILO a úzkou spoluprácou medzi ILO a WTO. EÚ musí zvýšiť svoje snahy, aby zabezpečila, že princípy ILO o ochrane pracovníkov sa stanú bazanitom WTO.

⁽¹⁾ Zdroj: Komisia EÚ.

⁽²⁾ Najčastejšie používané necolné bariéry sú: dodatočné dane alebo poplatky; minimálne dovozné ceny; ceny colného ohodnotenia neplatené za dovážaný tovar; neprimerané diskriminačné požiadavky na označovanie a názvy značiek; dovozné autorizačné režimy; zložité zálohové procedúry.

⁽³⁾ Cod. od 17.1 do 17.6.

⁽⁴⁾ Zdroj: Eurostat, výrobný priemysel v EÚ 1992-2002.

⁽⁵⁾ Štatistický úrad Litvy, 2003

⁽⁶⁾ Štatistický úrad Estónskej republiky, 2003

6.2 Preferenčné colné sadzby by sa mohli uplatňovať len v 49 najmenej rozvinutých krajinách. Rokovania, ktoré sa začali v Doha by mali viesť k väčšej reciprocite medzi paneurostredoziemnou oblasťou a krajinami Ázie. Celosvetové ujednanie by sa mali dosiahnuť ako súčasť kola v Doha, pričom by mali dostať všetky colné sadzby aplikovateľné na textilný a odevný sektor na maximálnu jednotnú úroveň 15 % v rámci špecifického časového rámca, napr. 5 rokov.

6.3 Colné kontroly EÚ sa musia zvýšiť, aby sa dosiahol, čo možno najskôr, spoločný colný systém, ktorý je v súlade s legislatívou spoločného trhu.

6.4 Aby sa mohlo bojovať proti falšovaniu a podvodom a poskytovať spotrebiteľom viac informácií, bolo by možné preskúmať systém označovania pôvodu⁽⁷⁾ (geografického, sociálneho, environmentálneho).

6.4.1 Z toho istého dôvodu EHSV navrhuje preskúmať možnosť prípadnej aktivácie sledovateľnosti textilu, čo by mohlo byť faktorom v znižovaní podvodu v súvislosti s legislatívou o pravidlách pôvodu a sfalšovanými produktmi.

6.5 Výbor podporuje snahy Komisie zabezpečiť prísnejšie nástroje ochrany obchodu, a antidumpingové a protidotačné opatrenia. Podobne vyzýva Komisiu, aby realizovala bezpečnostné opatrenia, hlavne tam, kde sa podvod identifikoval a potvrdil. EÚ by sa mala na rokovaníach v Doha pokúsiť získať oveľa prísnejšiu disciplínu vo veci používania ochranných opatrení, antidumpingových postupov a iných ochranných prostriedkov, akými sú zmeny v nariadeniach o pôvode a tak ďalej.

6.6 Komisia musí vybičovať svoje snahy, aby sa zabezpečilo, že TRIPS (s obchodom súvisiace aspekty práv duševného vlastníctva) budú zaručené WTO a rešpektované členskými štátmi.

6.7 Inovačná kapacita sa musí zvýšiť – hlavne čo sa týka malých a stredných podnikov – prostredníctvom projektov a programov odsúhlasených na miestnej úrovni, s príspevkom všetkých sociálnych partnerov a angažovaním sa výskumných centier. Európa má niekoľko textilných vysokých škôl s dlhodobými skúsenosťami. Bolo by mimoriadne užitočné vytvoriť sieť dokonalosti s úzkym prepojením s podnikom a pracovným trhom, ktorá sa môže napojiť na príležitosti poskytované šiestym rámcovým programom a realizovať technický výhľadový program na podporu technologického rozvoja v danom sektore.

6.7.1 Európsky textilný priemysel musí pridať k svojim aktivitám módnosti a krásy vyrobených produktov kapacitu pre inováciu, zavádzanie nových vlákien a zložených tkaním, obohatených práškami vyvinutými výskumom v oblasti nanotechnológie, čo zvyšuje vhodnosť pre dané účelové, bezpečnostné, tepelno-ochranné vlastnosti a nositeľnosť produktu.

⁽⁷⁾ Zelená kniha: Budúcnosť pravidiel pôvodu v preferenčných obchodných dohodách, COM(2004) 787 konečné zo dňa 18 December 2003.

6.7.2 Netkané textilie – špeciálne textilie – ošetrené chemickými látkami, ktoré pôsobia ako lepidlá, sa viac a viac rozširujú v celom rade sektorov – vrátane športu, stavebníctva, leteckého a dopravného priemyselného odvetia. Ako už bolo povedané, tento trh sa neustále rozširuje a predstavuje príležitosť pre diverzifikáciu s obrovským potenciálom pre budúci rozvoj ⁽¹⁾.

6.8 CCIC (Poradná komisia pre priemyselnú zmenu), ktorá nadobudla bohatstvo skúseností počas viacerých desaťročí riešenia problémov súvisiacich s rozvojom trhu uhlia a ocele ⁽²⁾, by mohla hrať dôležitú úlohu ako spojovací článok medzi Komisiou a textilným sektorom, uľahčujúc diverzifikáciu produktov.

6.8.1 Existuje potreba rekvalifikovať tých zamestnancov, ktorí stratia prácu v dôsledku reštrukturalizácie. Vytváranie a rast záujmov podnikov s ohľadom na tieto nové zložené produkty by sa malo podporiť. V budúcnosti môže dôjsť k skutočnému trvalo udržateľnému rozvoju, len ak sa mladí ľudia oboznámia s novými produktmi a pomôže sa im oceniť ich kvality a uvedomiť si princípy rešpektovania životného prostredia, ktoré môžu propagovať. Európske orgány, ako napríklad CCIC, ktoré majú sociálne a technické skúsenosti, môžu v tomto ohľade vykonať hodnotný príspevok.

6.9 Textilný, odevný a kožený sektor je prvým, na ktorý sa zameria nedávno započatá vertikálna politika Európskej komisie o priemysle, ktorá dopĺňa existujúce horizontálne politiky. Všetci pozorovatelia, a hlavne zamestnávateľia a pracovníci v danom sektore, súhlasia, že je veľmi dôležité, aby Komisia, spolu s členskými štátmi a sociálnymi partnermi uspela v pomoci sektoru modernizovať jeho technológiu a poradiť si s výzvami globalizácie.

6.9.1 Okrem technologických platforiem už zriadených politikami Spoločenstva ⁽³⁾ by sa malo uvažovať aj so štvrtou platformou, venovanou množstvu inovačných aspektov textilu moderného dizajnu.

6.10 Deindustrializácia prebieha vo všetkých viac rozvinutých krajinách. V EÚ hodnota pridaná v terciárnom sektore vzrástla na 70 % celkového HDP (22 % pri priemysle, 5 % pri stavebníctve a 3 % pri poľnohospodárstve) ⁽⁴⁾. Proces by však nemal byť podporovaný, keďže veľká časť pridanej hodnoty smeruje do nasledovných odborov, alebo v nich vzniká: obchod a doprava 21,6 %; finančné a obchodné služby 27,2 %; verejná správa 21,6 % ⁽⁵⁾.

6.11 EHSV verí, že plná váha európskej vízie „sociálneho trhového hospodárstva“ by mala byť aplikovaná pre čo najlepšiu úpravu pravidiel WTO. V súčasnosti pravidlá neumožňujú dovozy produktov, ktoré sa zakáza, s výnimkou, ak predstavujú nebezpečenstvo. Avšak rešpektovanie celého radu sociálnych, environmentálnych a hospodárskych priorít sa musí zaviesť bez meškania, vzhľadom na to, že EÚ, ako globálny ekonomický hráč, môže realizovať globálne riadenie účinnejšie snažiac sa o „zovšeobecnenie trvalo udržateľného rozvoja na celej planéte prostredníctvom ... medzinárodnej spolupráce a správnych domácich politík“ ⁽⁶⁾.

6.11.1 Náklady na realizáciu týchto politík, ktoré musia rozvíjajúce sa krajiny splňať, by mali byť čiastočne znášané programami rozvojovej spolupráce, ktoré sa snažia o zlepšenie komerčného riadenia. Programy by sa mali revidovať pravidelne.

6.12 Štádium v procese globalizácie sa pravdepodobne dosiahlo, zatiaľ čo sa viac pozornosti musí sústrediť na „kolektívne preferencie a citlivosti“, ktoré žiada všeobecná verejnosť, aby sa uvoľnili medzinárodné napätia a odvrátili sa ideologické „obchodné vojny“, ktoré sú na vzostupe, a ktoré, ako sa zdá, sa nedá vyriešiť s využitím súčasných mechanizmov a pravidiel.

Brusel 1. júla 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Uhlíkové vlákna a kevlarové tkaniny sú odolnejšie než tradične používané kovy a sú ľahšie a kujnejšie.

⁽²⁾ Porovnaj prácu poradného výboru ECSC, ktorý sa stal CCIC.

⁽³⁾ Kozmický priestor, komunikácia a ocel.

⁽⁴⁾ Zdroj: Eurostat.

⁽⁵⁾ Zdroj: Eurostat, štruktúra hrubej pridanej hodnoty, 2002.

⁽⁶⁾ COM(2004) 101 konečné zo dňa 10.02.2004 k Budovaniu našej spoločnej budúcnosti, strana 24.

PRÍLOHA Č. 1

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Hoci nasledovné návrhy na zmenu dostali aspoň jednu štvrtinu hlasov, boli prehlasované:

Vymazať bod 6.1.1.

Výsledok hlasovania:

Za:	31
Proti:	32
Hlasovania sa zdržali:	9
